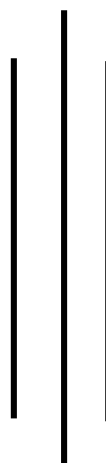
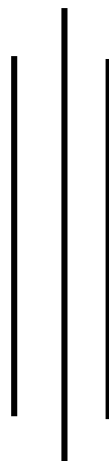

लमजुङ जिल्लामा प्रचलित लोककथाहरूको सङ्कलन, वर्गीकरण र विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

अध्ययनपत्र

शोधार्थी

विष्णुमाया खनाल

नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर
२०६३

कृतज्ञता ज्ञापन

“लमजुङ जिल्लामा प्रचलित लोककथाहरूको सङ्कलन, वर्गीकरण र विश्लेषण” शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मैले लमजुङ जिल्लाका विभिन्न ठाउँमा गई सामग्री सङ्कलन गरी प्रस्तुत अध्ययन पत्रलाई यो रूप दिनमा आदरणीय गुरु डा. मोतीलाल पराजुलीको महत्त्वपूर्ण सहयोग रहेको छ। आफ्नो अति व्यस्त जीवनमा पनि अमूल्य समय दिई मलाई निर्देशन दिएर लेखनकार्यमा अभिप्रेरित गर्नु हुने शोधनिर्देशक श्रद्धेय गुरुप्रति सर्वप्रथम हार्दिक आभारका साथै कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु।

यो शोधपत्र तयार पार्ने सिलसिलामा आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराई उचित सहयोग, सल्लाह प्रदान गर्नुहुने श्री भक्ति नमूना उच्च मा.वि., भोटेओडार लमजुङका प्रधानाध्यापक गोविन्दबहादुर कुँवर, शिक्षक श्री कृष्णकान्त खनाल, शिक्षक श्री शेषकान्त खनाल, शिक्षिका मीरा खनालप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। त्यस्तै व्यस्त परिस्थितिमा पनि अनेकौं बाधा व्यवधानलाई पन्छाएर अलिकति पनि भिँजो नमानी अथक सहयोग गरेर मलाई समय, साधन र वातावरण दिएर मेरो अध्ययनलाई निरन्तरता प्रदान गर्नु हुने मेरा पति श्री हरिकान्त खनाल, जेठाजु श्री शेषकान्त खनाल, श्री कृष्णकान्त खनाल, नन्द मीरा खनाल, जेठानी राधा खनाल र बुहारी दुर्गा खनालप्रति पनि हार्दिक आभारप्रकट गर्दछु। त्यस्तै अध्ययन सामग्री सङ्कलनको सिलसिलामा सहयोग पुर्याउने भीमनाथ खनाल, माधवप्रसाद अधिकारी, लालबहादुर भुजेल, लक्ष्मी विश्वकर्मा, सरस्वती अधिकारी, गङ्गाप्रसाद खनालप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।

शोधकार्यको सन्दर्भमा विभिन्न आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउने त्रि.वि. पुस्तकालय, सङ्कलन सामग्रीको टङ्कन गरिदिने प्रमोद पाण्डे र वर्णविन्यास तथा शुद्धाशुद्धी सच्याई दिने दयानिधि अधिकारीलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

सविनय अनुरोधसहित प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग त्रि.वि.. कीर्तिपुरसमक्ष पेस गर्दछु।

शोधार्थी
विष्णुमाया खनाल
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर
शैक्षिक-सत्र ०५८/०६०
मिति : २०६३/ / /

विषय-सूची

	पृष्ठ
परिच्छेद एक : शोधपरिचय	१-५
१.१ अध्ययताको पूरा नाम थर	१
१.२ अध्ययनशीर्षक	१
१.३ अध्ययनप्रयोजन	१
१.४ परिचय	१
१.५ अध्ययनको समस्या	२
१.६ अध्ययन कार्यको उद्देश्य	२
१.७ अध्ययन कार्यको औचित्य	२
१.८ पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.९ सामग्री सङ्कलनविधि	४
१.१० अध्ययन कार्यको सीमाङ्कन	४
१.११ अध्ययन पत्रको रूपरेखा	५
परिच्छेद दुई : लोककथा परिचय र विधागत वर्गीकरण	६-१६
२.१ लोकसाहित्यको परिचय	६
२.२ लोकसाहित्यको विधाहरूको वर्गीकरण	७
२.३ लोककथाको परिचय	१०
२.४ लोककथाको परिभाषा	१०
२.५ लोककथाको स्वरूप	१२
२.६ लोककथा र लिखित कथा	१२
२.७ लोककथाका तत्त्वहरू	१३
२.८ लोककथाको वर्गीकरण	१५
परिच्छेद तीन : लमजुङ जिल्लाको परिचय	१७-२१
३.१ पृष्ठभूमि	१७
३.२ नामकरण	१७
३.३ भौगोलिक अवस्था र सीमाना	१८
३.४ हावापानी र माटो	१८
३.५ खेतीपाती, फलफूल, जडिबुटी र पशुपंक्षी	१८
३.६ प्रसिद्ध स्थानहरू	१९

३.७	नदीनाला र हिमाल	१९
३.८	धर्म, जाति र संस्कृति र चाडपर्वहरू	१९
३.९	स्वास्थ्य र शिक्षा	२०

परिच्छेद चार : लमजुङ जिल्लामा प्रचलित लोककथाको विश्लेषण २२-४२

४.१	कथावस्तुको आधारमा सङ्कलित लोककथाहरूको विश्लेषण	२२
४.२	पात्र र चरित्र चित्रणका आधारमा सङ्कलित लोककथाहरूको विश्लेषण	२८
४.३	वातावरण वा परिवेशका आधारमा सङ्कलित लोककथाहरूको विश्लेषण	३१
४.४	संवादका आधारमा सङ्कलित लोककथाको विश्लेषण	३४
४.५	शैलीका आधारमा सङ्कलित लोककथाको विश्लेषण	३६
४.६	उद्देश्यका आधारमा सङ्कलित लोककथाको विश्लेषण	३९

परिच्छेद पाँच : उपसंहार ४३-४५

५.१	सारांश	४३
५.२	निष्कर्ष	४३

परिशिष्ट-१ : लमजुङ जिल्लामा प्रचलित लोककथाको सङ्कलन ४६-६५

१.	कसको विद्या ठूलो	४६
२.	दूधको धारा दिने चलन	४८
३.	सत्य र कलि	५१
४.	च्याङ्ग र ठ्याङ्ग	५३
५.	अर्ती	५५
६.	तपस्वी र परमात्मा	५८
७.	घोडाको फुल	६०
८.	टुहुरो	६१
९.	लेखेको मेटिदैन	६३
१०.	लोभी	६५

परिशिष्ट-२ : लोककथाका सूचक ६६

सन्दर्भग्रन्थ सूची ६७